

Romantik, komik i tragéd Jozef Adamovič

(23. apríl 1939, Trnava – 2. august 2013, Košice)

Svoje postavy vytváral jedinečnou malebnosťou gesta a kultivovanou javiskovou rečou. Výnimočný divadelník Jozef Adamovič absolvoval štúdium herectva na Divadelnej fakulte Vysokej školy múzických umení v ročníku profesora Andreja Bagara. Na začiatku osemdesiatych rokov študoval postgraduálne divadelnú réžiu na divadelnej škole GITIS (1981 – 1983) a filmovú réžiu a scenáristku u Andreja Tarkovského na filmovej škole GOSINKO (1983 – 1985) v Moskve. Ašpirantskú prácu napísal o slovenskej hereckej škole a získal za jej obhajobu akademický titul doktora vied. Absolventskou réžiou Jozefa Adamoviča bola réžia Spolku drobnochovateľov (1985) v Divadle Jonáša Záborského v Prešove. Záverečnou prácou na filmovej škole bola réžia televízneho filmu Ilda na námietku poviedky Jiřího Wolke.

Jozef Adamovič vo svojom hereckom prejave zásadne nadväzoval na hereckú školu Karola L. Zachara stojacu najmä na výrazových prostriedkoch psychologicko-realistických. Režisér Karol L. Zachar zároveň pred mladým hercom otvoril najväčšie umelecké výzvy najmä na začiatku jeho kariéry. Vo viacerých svojich postavách sa zameriaval na realistické zobrazenie typu, akcentoval tiež základné kontúry charakteru a dôraz kládol na psychologickú hodnovernosť. Vo viacerých hereckých kreáciách sa mu podarilo zapôsobiť nepatetickou civilnosťou, ale rovnako aj prvkami tragizmu.

Variabilitu a výrazovú plasticnosť Adamovičovho herectva dokazuje rozsah jeho hereckých úloh v divadle – od romantických hrdinov, cez komediálne postavy, až k tragickým postavám vo veľkých Shakespearových tragédiach.

Svoj jedinečný herecký naturel uplatnil aj vo viacerých slovenských a českých filmoch – Štvorylka (1955), Valčík pre milión (1960), Vrah zo záhrobia (1966), Hry lásky šálivé (1971), Dny zrady (1973), Temné slunce, Noční jazdci (1981), Súdím ťa láskou (1981) a v televíznych filmoch Kubo (1968), Vivat Beňovský! (1971), Na baňu klopať (1980) a Tiene v raji (1987).

Spoluzakladal vysokú umeleckú školu – Akadémiu umení v Banskej Bystrici a bol niekoľko rokov jej pedagógom i akademickým funkcionárom. V rokoch 1992 – 1993 prednášal na McGill University v kanadskom Montreale. V rokoch 2008 – 2013 pôsobil ako pedagóg na Fakulte masmediálnej komunikácie Univerzity Cyrila a Metoda v Trnave. V roku 2007 sa stal umeleckým šéfom košického rómskeho divadla Romathan a vyučoval aj na Konzervatóriu v Košiciach.

© Výstavu pripravil Divadelný ústav, Bratislava 2019

Autor výstavy: Martin Timko

Grafické riešenie: Ondrej Gavalda

Jazykové korektúry: Hana Rafčíková

Produkcia: Mária Karolová

Použité fotografie sú z Archívu Divadelného ústavu

a zo súkromného archívu Božidary Turzonovovej

Autori fotografií: Vladimír Háek, Ján Herec,

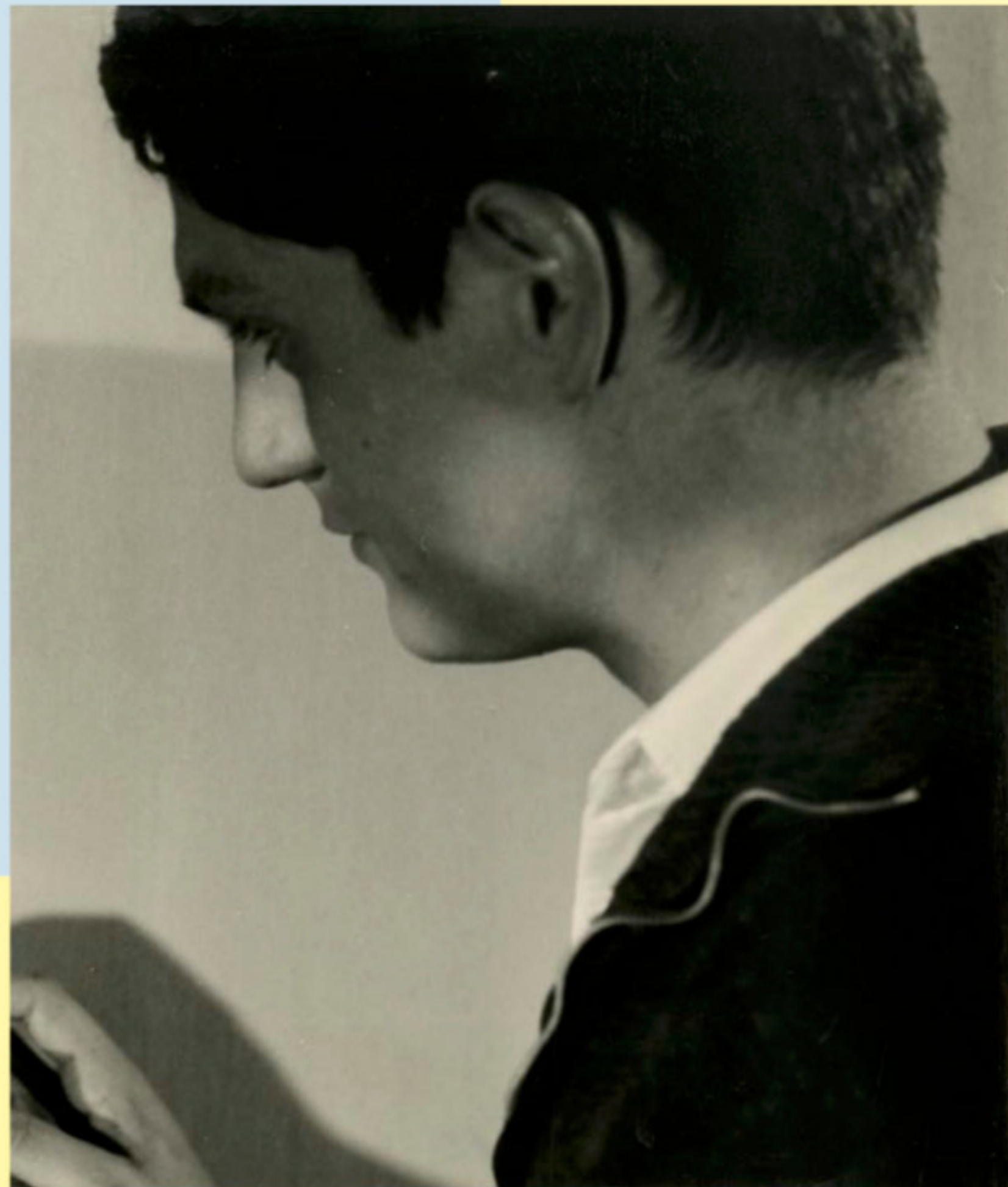
Miroslav Polakovič, Anton Sládek, Vilém Sochůnek,

Jozef Vavro, Miro Vojtek, Kamil Vyskočil

Brigáda študentov Vysokej školy
múzických umení

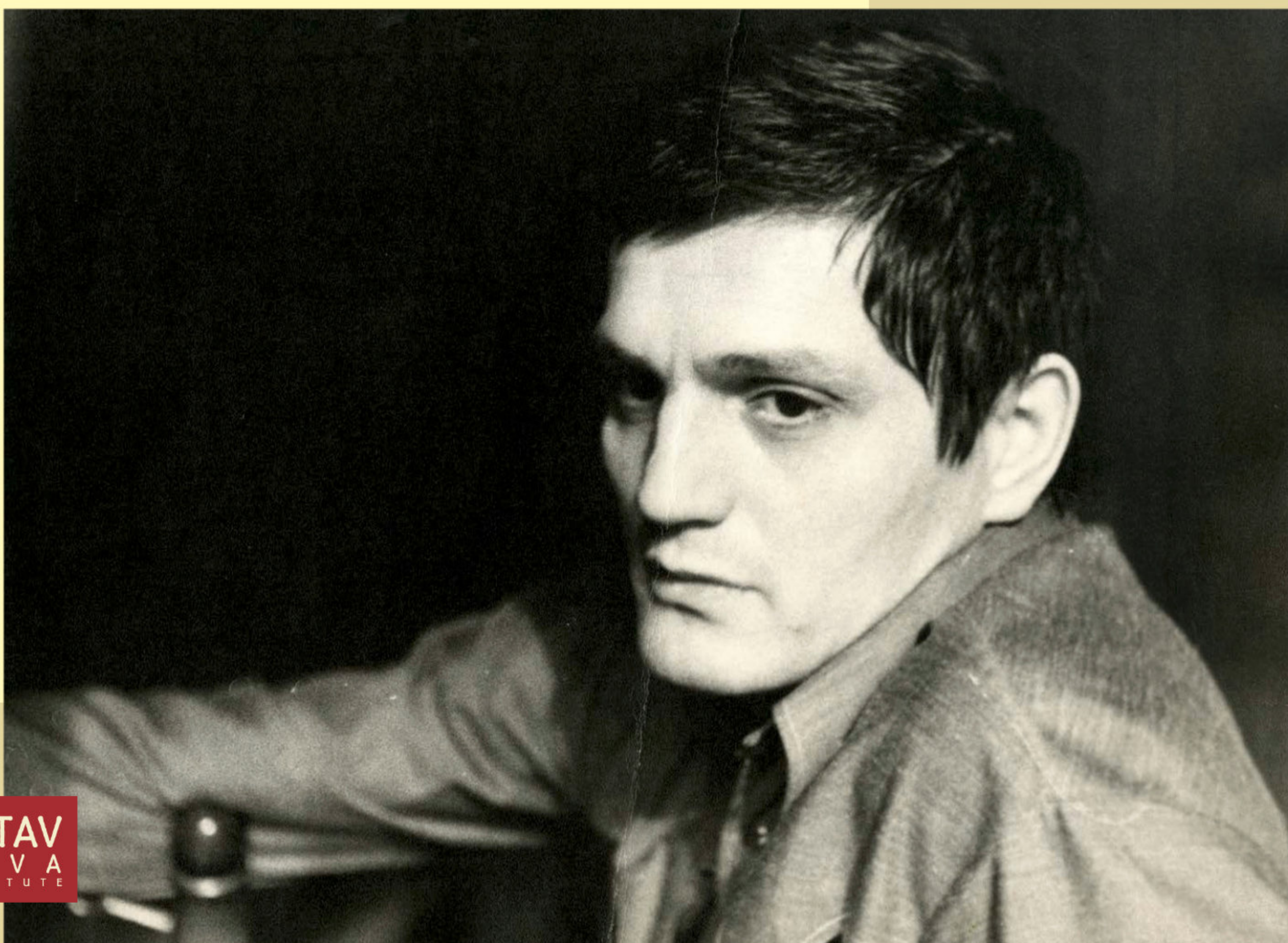
Prvé kroky v divadle

Jozef Adamovič ako mladý študent
na Vysokej škole múzických umení
v Bratislave

Pri práci na postave s režisérom
Pavlom Hasprom

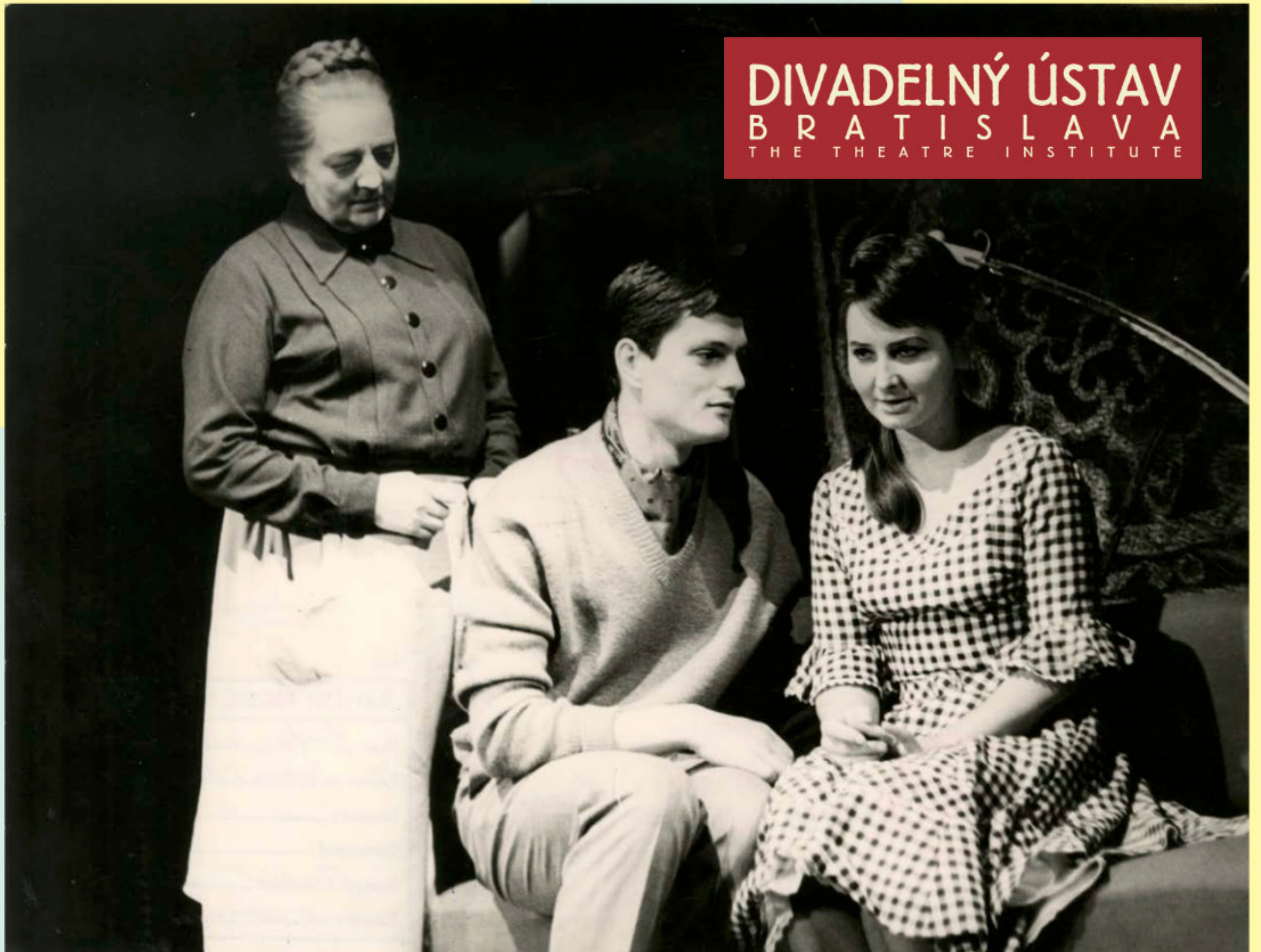

Civilná fotografia Jozefa Adamoviča

Konstantin Ikramov –
– Valentin Tendriakov:
Biela zástava
Slovenské národné divadlo,
Bratislava

Premiéra: 10. 11. 1963
Réžia: Ivan Lichard
František Zvarík,
Jozef Adamovič (Jarik)

Konstantin Ikramov –
– Valentin Tendriakov: Biela zástava
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 10. 11. 1963
Réžia: Ivan Lichard
Hana Melíčková, Jozef Adamovič,
Viera Topinková

Aj na Malú scénu DOBRÉ UMENIE

Problémy okolo najmladšieho bratislavského divadla • Biela zástava z prozaického do dramatického útvaru • Úsiliu autorov inscenácie nezodpovedal výsledok

Malá scéna SND akoby sa bola predsa len trochu predčasne narodila. Stúbovalo sa, že to bude scéna experimentálna, objavujúca nových autorov, predovšetkým domácich, ale v doterajšom svojom pôsobení zostávala predovšetkým akousi filiálkou Hviezdoslavovho divadla. Jej repertoár sa skladal prevažne

Týmto poznámkami neodsudzujeme všetko, čo sa na Malej scéne produkuje. Zamýšľame sa iba nad nevyhranenostou a neosobitosťou tejto tvorby. Namietate, že ved tu sa hrajú kvalitné hry, na slušnej úrovni a predstavenia na Malej scéne čoraz viac majú i návštevníkov. Akože inak. Ved pod firmou Slovenského národného divadla nemôže sa pestovať periférne divadlo. Ale i tak Malá scéna svoje existenčné oprávnenie nadobudne predovšetkým prínosom nových úsillí a hodnôt do nášho divadelníctva v Bratislave.

Časť obecnstva z premiéry dvojdielnej drámy K. Ikramova a V. Tendriakova Biela zástava 10. novembra t. r. odchádzala sklamaná. Ťažko povedať prečo. Nebolo to síce nijaké vynikajúce predstavenie, ani hra nejakou objavná a pôsobivá, ale v nijakom zmysle nemôžeme byť k Bielaj zástave ľahostajní. Skôr naopak. Mladá sovietska literatúra vedie neraz frontálny útok proti tragickým následkom kultu osobnosti, proti ich príčinám a pokračovaniu. To je predsa v zvrchovanej miere aj u nás aktuálne. A okrem toho sovietski autori, nadväzujú aj na tradície veľkej ruskej literatúry, v človeku a mimo neho vedia objaviť toľko hlbokých črt. bolestných a posmejujúcich. Ak sme teda pocítovali isté rozpaky nad predstavením Ble-

la zástavy na Malej scéne, tak príčiny toho treba hľadať aj v inom. Tému Bielaj zástavy V. Tendriakov spracoval v prozaickom žánri. A keď jeho próza mala široký spoločenský a umelecký ohlas, v spolupráci s K. Ikramovom podrobil sa ju zdramatizovať. Epické skladby zavše dramatizujú sa aj u nás, častejšie však v Sovietskom sväze a inde. Takéto úsillia sa niekedy vydarila, ale zväčša nie. V javiskovej adaptácii prozaického diela zostane mnoho prvkov, ktoré sú divadelne neúčinné, epizujúce alebo komentujúce a to je veľké riziko pre dramatický útvar.

Týmto úskaliam nevyhla sa ani dramatizácia Bielaj zástavy. Doplatila na to potom aj režisér a herci. Doplatili aj u nás, resp. vynaložili mnoho úsillia a výsledok nebol vo všetkom úmerný ich snahe a schopnostiam. Isté je text uvedenej hry dáva i režisérovi možnosť pre jeho tvorivejšie zvládnutie. Najmä ak je intímnejšie zameraný so špecifickou problematikou, ktorá sa v Bielaj zástave nastoľuje a s prostredím, v ktorom sa ona rozvíja. Ivan Lichard Ikramovovu Tendriakovu drámu inscenoval primárne ako sovietskú realitu. So snahou vniknúť do osudov postáv a do ich charakterov. V rovne všeobecnosti obete kultu osobnosti sú známe aj nášmu divákovi, celá patológia tohto

systemu. Žiadalo sa však výraznejšie všetko individualizovať, najmä vzájomné vzťahy k rodine N. P. Petrova, predovšetkým jeho pomer k synovi Jarikovi a potom k tým mátožným dôsledkom a príčinám jeho postoja v ujovi Mifovi. Všetko toto v našom predstavení servirovalo sa nám viac ako morálny a politický problém, nezaujala nás dostatočne jeho ľudská, osobná motivácia. Predovšetkým v pasívnom režijnom prístupe k textu nie.

Zložitejšia a náročnejšia bola herecká stránka predstavenia Bielaj zástavy. Nech by Zvarík, Melíčková a Króner dostali akúkoľvek úlohu, vždy z nej vedľa veľa vyťažiť. Čím väčšia úloha, tým ju stelesňujú s väčším umením. Z uvedených troch vynikajúcich hercov predovšetkým Jozef Króner vedel v rydzej podobe stelesňovať všetky dimenzie a životnú múdrosť svojej postavy. Podmaňujúci výkon. Sírila okolo seba jas. A krónerovsky. Melíčková a Zvarík úborne a veľmi úspešne zápasili s ťažkými a javiskovo nedotvorenými postavami. Mladý Jozef Adamovič disciplinovane vyhrával aj výstupy chlapčkej spontánnosti a rovnako zvládol i ťažký morálny zápas s vlastným otcom a čiastočne aj so sebou samým. Topinkovej úloha bola príliš ilustratívna, decentná v dievčenskom utpení a náde-

javských činoherných javiskách. Je opodstatnený takýto umelecký profil Malej scény? Nech by sme dnes odpovedali akokoľvek na túto otázku, isté je, že prv alebo neskôr Malá scéna štylom svojej práce i dramaturgickou orientáciou musí sa stať samostatnejším tvorivým telesom.

vou mal vniesť komický živel do vážnej hry. Bez sovietskej dramatiky nezaobíde sa naše súčasné divadelné umenie. Pri jej osvojovaní si nevyhneme sa, ani sklamaniam a omylom, ale to nezoslubuje jej dosah pre naše umelecké a spoločenské snahy. Hru vyspelo preložil Ivan Izakovič a všetci ostatní spolupracovníci predstavenia snažili sa urobiť maximum, čo sa v existujúcich podmienkach

Recenzia Mráz, Andrej.
Aj na Malú scénu dobré umenie.
In Večerník, 15. 11. 1963

Divadelné začiatky

Konstantin Ikramov –
– Valentin Tendriakov: Biela zástava
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 10. 11. 1963
Réžia: Ivan Lichard
Jozef Adamovič (Jarik), Jozef Króner

Nikolaj Pogodin: Tretia patetická
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 13. 5. 1961
Réžia: Janko Borodáč
Jozef Adamovič (Valerik),
Eva Poláková, Mikuláš Huba

Klasik dvakrát omladený

Už štvrt roka hrá činohra SND obnovené naštudovanie Palárikovho Inkognita, v ktorom je – oproti prvému uvedeniu (11. 7. 1959) – niekoľko zmien v obsadení, a dosiaľ zreteľne na predstavení vidieť jeden základný rozdiel v herectve. Zatiaľ čo starších hra navidomočť teší, vedľa sa v nej priam umelecky vyžíj, mladších a mladých zjavne namáha, zápasia s jej úskallami.

Na jednu stránku tohto rozdielu odpovedá predloha. Postavy mladých a vôbec sveta, ktorému autor nadväzoval, nevydaril sa mu tak živo, a nedávajú toľko príležitostí ako úlohy „frečtejších“ Kocúrkovanov a sprievodných figúrok zápletky hry.

Druhé objasnenie treba hľadať v hereckej skúsenosti, ktorá – spravidla – rastie až s vekom. Prílišná potreba citového stotožnenia s úlohou nedovoľuje mladým hercom dosahovať ten patričný odstup a vzťah k textu i postave, pre ktorý taký dlhý a úspešný javiskový život malo Zacharovovo naštudovanie Statkov-zmätkov a majd Veselie panie z Windsoru, Vejár i toto obnovené Inkognito.

A predsa – hoci interpretačné rozpaky sú očividné – možno takéto omladené obnovenie Palárikovej komédie len víťať. Lebo aj za cenu oslabenia pôvodnej sviežosti naštudovania, režisér nám pohotovo prispieva k obnoveniu plynulého doplnenia a uplatňovania hereckých generácií, ktoré sa – posledných desať rokov – v činohre SND vážne naštrbilo. Nezdravé pomery prichádzajú tak, aspoň v niektorých zložkách, do normálnejších koľají, pre divadlo takých dôležitých.

V spolupráci so skúsenejšími inter-

pretní sa môže prirodzenejšou cestou obohacovať zatiaľ prevažne opisná mimika a gestika J. Adamoviča (básnik Jelenský), príliš živelná komika E. Vašáryovej (Borka), neisté pohybové ovládanie priestoru B. Turzonovovej (Evička Sokolová), i zatiaľ málo určitá charakterizačná stupnica E. Kristínovej pre postavy stredného – rodličovského – veku (pani Sokolová). Pri precízne uvoľnenom K. Skovayovi (notárius), úsmevne komikom K. Zacharoví (Potocký) výrazovo nevýjedne zdržanlivom F. Dibarborovi (Jeleny), rydzo láskavom S. Adamčíkovi (Starosvetský), presných figúrkach A. Kramára (dradník), S. Figuru (hostinský), M. Gallu a E. Ozábla (drábi) i J. Sodomu (zajakavý kosec) – pri takýchto partneroch sa dá s ťažkosťami úlohy a jej nárokov zápasit smelšie i s väčšou istotou a menšími obavami o výsledok.

V inscenátorovi Zacharoví – teraz už vieme, že definitívne – dostalo slovenské profesionálne divadlo, okrem iného, strážcu hodnôt domácej tradície. Nie však strážcu-zápečníka, pre ktorého je tradícia to isté čo starina. Ani módne bezohľadného „oprasovača“, ktorý je presvedčený, že bez dotyku jeho nadania by „to“ nevstalo zmŕtvych. Ale strážcu novodobého. Rozhľadeného do sveta a pritom zaľúbeného do nášho „kúta“. Strážcu nezaďívaného iba dozadu, ale aj – a predovšetkým – zo zadu dopredu. Strážcu – rozvíjateľa živých hodnôt. Strážcu, ktorý v čase dost všeobecnej negácie prichádza s pozitívnym programom.

Inkognito je hra autora z čias, o ktorých sa vravelo a vravieva, že dráma nebola silnou stránkou ich umenia. A jednako jej úsmev i morálka aj dnes potvrdzuje, že to bolo umenie a dramatika, ktoré zahŕňali a zjednocovali záujmy všetkých vrstiev spoločnosti. Dobré je, že na túto, pre súčasnosť dvojnásobne vážnu a aktuálnu skutočnosť, upozorňuje divadelník.

EMIL LEHUTA

Ján Palárik: Inkognito, veselohra v 2 častiach. Réžia a kostýmy K. Zachar. Scéna Z. Kolář. Hudobná spolupráca T. Andrašovan. Taneč M. Tapák. Obnovená premiéra 18. okt. 1964.

Lehuta, Emil. Klasik dvakrát omladený.
In Pravda, 17. 1. 1965

Edmund Rostand: Cyrano z Bergeracu
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 22. 4. 1967
Réžia: Karol L. Zachar
Emília Vášáryová,
Jozef Adamovič (Christian)

Lope de Vega: Učiteľ tanca
Slovenské národné divadlo,
Bratislava

Premiéra: 28. 5. 1966
Réžia: Karol L. Zachar
Emília Vášáryová,
Jozef Adamovič (Aldemaro)

Lope de Vega: Učiteľ tanca
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 28. 5. 1966
Réžia: Karol L. Zachar
Jozef Adamovič (Aldemaro)

William Shakespeare:
Sen noci svätajánskej
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 13. 11. 1965
Réžia: Karol L. Zachar
Zdena Gruberová, Jozef Adamovič
(Lysander)

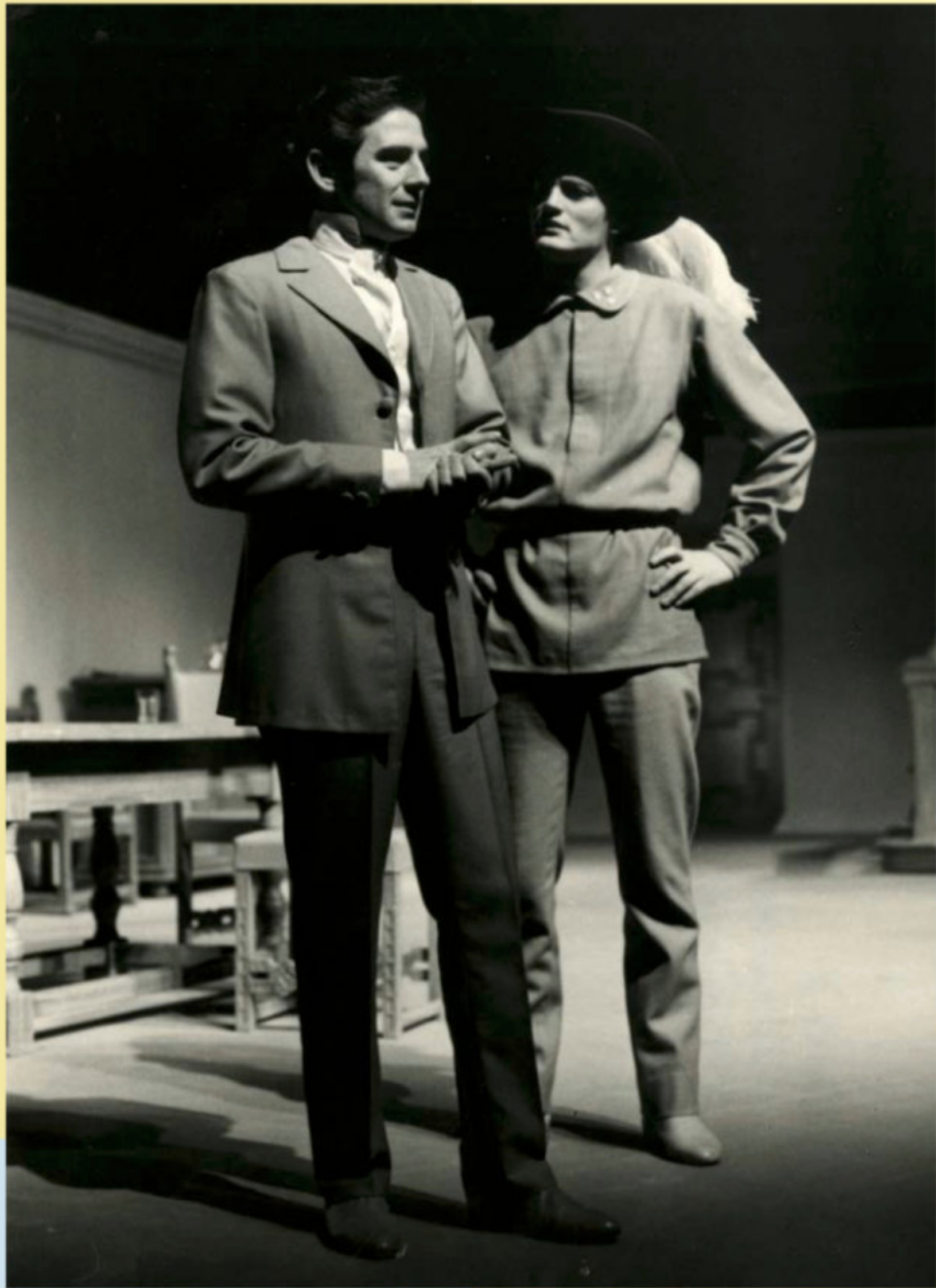
Ivan Stodola: Marína Havranová
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 30. 11. 1968
Réžia: Karol L. Zachar
Emília Vášáryová, Jozef Adamovič
(Dušan Havran)

Lope de Vega: Učiteľ tanca
Slovenské národné divadlo,
Bratislava

Premiéra: 28. 5. 1966
Réžia: Karol L. Zachar
Jozef Adamovič (Aldemaro),
Emília Vášáryová

Ivan Stodola: Marína Havranová
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 30. 11. 1968
Réžia: Karol L. Zachar
Ivan Mistrík, Jozef Adamovič
(Dušan Havran)

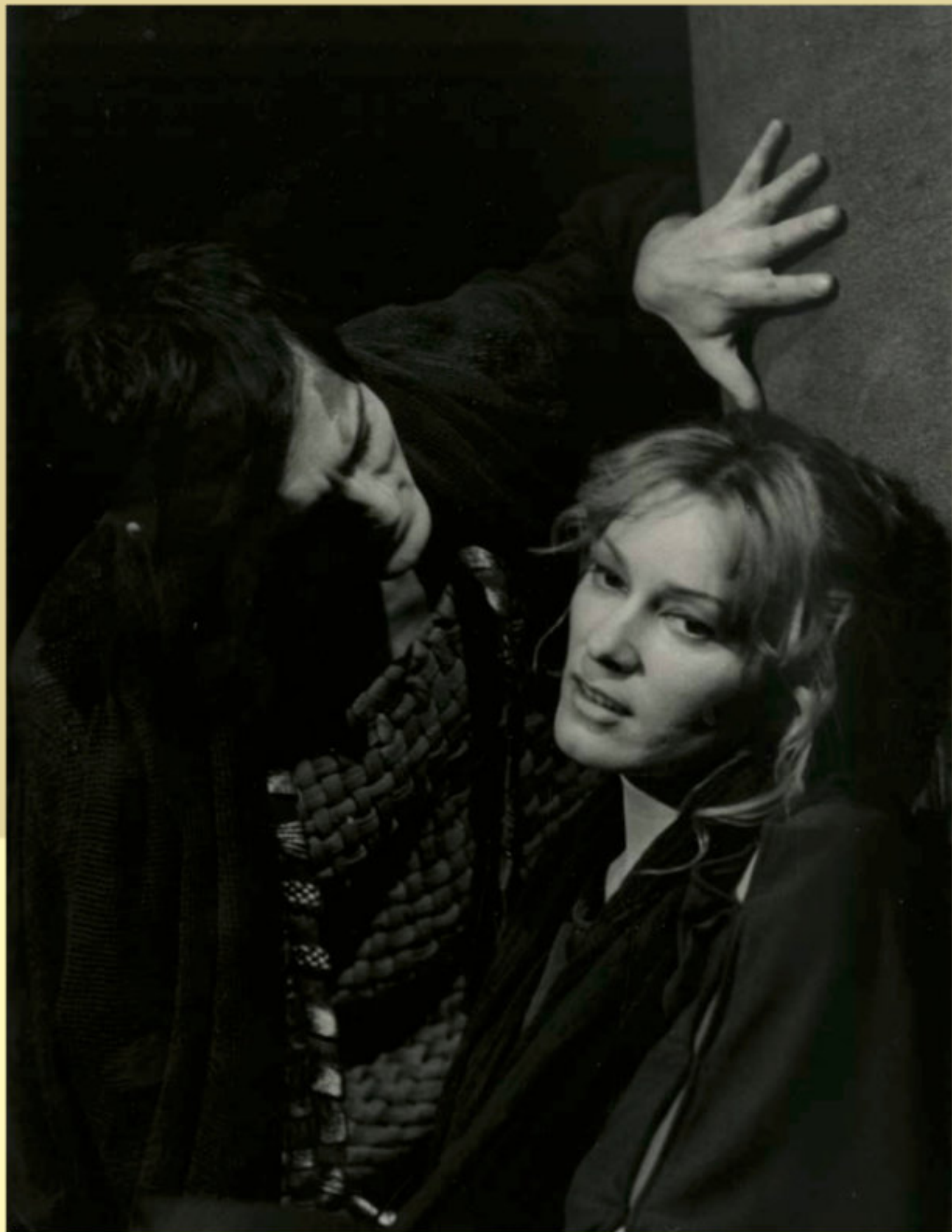

William Shakespeare:
Sen noci svätajánskej
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 13. 11. 1965
Réžia: Karol L. Zachar
Emília Vášáryová, Jozef Adamovič
(Lysander)

Romantickí hrdinovia

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Eurípides. Médela
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 13. a 15. 12. 1985
Réžia : Ľubomír Vajdička
Jozef Adamovič (Aigeus),
Anna Javorková

Federico García Lorca: Krvavá svadba
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 20. a 21. 2. 1987
Réžia: Jozef Bednárík, a. h.
Božidara Turzonovová,
Jozef Adamovič (Otec – Mesiac)

Molière: Lakomec
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 20. a 21. 9. 1986
Réžia: Peter Mikulík
Karol Machata, Jozef Adamovič
(Anselme)

Berold Brecht:
Dobry človek zo Sečuanu
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 6. a 7. 12. 1986
Réžia: Vladimír Strnisko, a. h.
Jozef Adamovič (Lin To),
Anna Javorková

Berold Brecht:
Dobry človek zo Sečuanu
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 6. a 7. 12. 1986
Réžia: Vladimír Strnisko, a. h.
Anna Javorková, Vladimír Durdík,
Jozef Adamovič (Lin To),
Mária Prechovská, Petr Bzdúch,
Deana Horváthová

Federico García Lorca:
Krvavá svadba
Slovenské národné divadlo,
Bratislava

Premiéra: 20. a 21. 2. 1987
Réžia: Jozef Bednárík, a. h.
Soňa Valentová,
Jozef Adamovič (Otec –
– Mesiac),
Božidara Turzonovová

Berold Brecht: Matka Guráž a jej deti
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 22. 5. 1971
Réžia: Jan Kačer, a. h.
Eva Kristinová, Viera Topinková,
Jozef Adamovič (Elif), Juraj Slezáček,
Jozef Kroner, Elo Romančík

Federico García Lorca: Krvavá svadba
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 20. a 21. 2. 1987
Réžia: Jozef Bednárík, a. h.
Jozef Adamovič (Otec – Mesiac),
Soňa Valentová, Božidara Turzonovová

Berold Brecht: Matka Guráž a jej deti
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 22. 5. 1971
Réžia: Jan Kačer, a. h.
Ladislav Chudík, Jozef Kroner,
Jozef Adamovič (Elif)

V inscenáciách svetovej dramatickej klasiky

William Shakespeare: Kráľ Lear
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 25. 10. 1975
Réžia: Pavol Haspra
Jozef Adamovič (Edgar),
Gustáv Valach

William Shakespeare: Kráľ Lear
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 25. 10. 1975
Réžia: Pavol Haspra
Jozef Adamovič (Edgar),
Gustáv Valach, Soňa Valentová,
Július Pántik

Herecké stretnutia so Shakespeareovými postavami

William Shakespeare: Kráľ Lear
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 25. 10. 1975
Réžia: Pavol Haspra
Karol Machata, Jozef Adamovič
(Edgar)

William Shakespeare: Richard II.
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 28. a 29. 6. 1980
Réžia: Miloš Pietor
Mikuláš Huba, Jozef Adamovič
(Henry Bolingbroke)

William Shakespeare: Kráľ Lear
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 25. 10. 1975
Réžia: Pavol Haspra
Jozef Adamovič (Edgar)

William Shakespeare: Richard II.
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 28. a 29. 6. 1980
Réžia: Miloš Pietor
Ladislav Chudík, Jozef Adamovič
(Henry Bolingbroke)

William Shakespeare: Richard II.
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 28. a 29. 6. 1980
Réžia: Miloš Pietor
Ivan Rajniak, Jozef Adamovič
(Henry Bolingbroke)

William Shakespeare: Richard III.
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 2. 5. 1987
Réžia: Miloš Pietor
Jozef Adamovič (Kráľ Edward IV.),
Emília Vášáryová, Pavol Mikulík

Ivan Bukovčan: Kým kohút nezaspleva
Slovenské národné divadlo, Bratislava

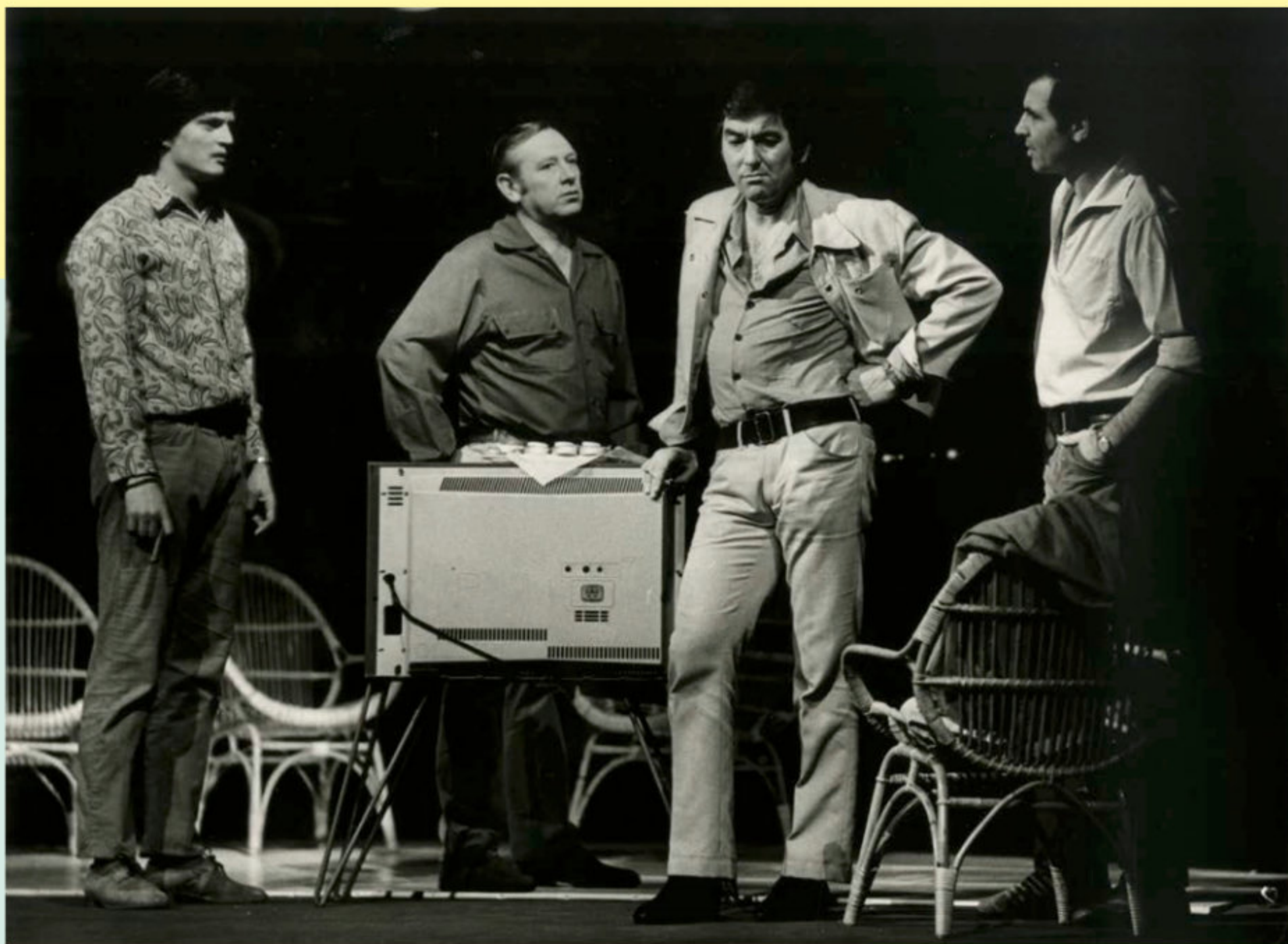
Premiéra: 30. 8. 1969
Réžia: Jozef Palka, a. h.
Jozef Adamovič (Tulák),
Ladislav Chudík, Elena Zvaníková-
Pappová, a. h.

Ivan Bukovčan: Kým kohút nezaspleva
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 30. 8. 1969
Réžia: Jozef Palka, a. h.
Olga Sýkorová, Ladislav Chudík,
Jozef Adamovič (Tulák),
Elena Zvaníková-Pappová, a. h.

V inscenáciách slovenskej klasiky a súčasnej slovenskej dramatiky

Ivan Bukovčan: Prvý deň karnevalu
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 23. 4. 1972
Réžia: Jozef Palka
Jozef Adamovič (Diego), Karol Machata,
Štefan Kvietik, Juraj Sarvaš

Ivan Bukovčan: Prvý deň karnevalu
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 23. 4. 1972
Réžia: Jozef Palka
Ladislav Chudík, Viliam Záborský,
Karol Machata, Jozef Adamovič
(Diego), Štefan Kvietik, Mikuláš Huba

Jozef Podhradský: Holuby a Šulek
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 14. 2. 1981
Réžia: Pavol Haspra
Michal Dočolomanský,
Hana Cigánová, Anna Javorková,
Zuzana Kocúriková, Vladimír Durdík,
Jozef Adamovič, Eva Mária Chalupová,
Zdena Studenková, Oldo Hlaváček,
Eva Krížiková, Dušan Taragel

Jozef Gregor Tajovský: Nový život
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 4. 2. 1978
Réžia: Miloš Pietor, a. h.
Anna Javorková, Jozef Adamovič
(Martin)

Pierre Corneille: Cid
Slovenské národné divadlo, Bratislava

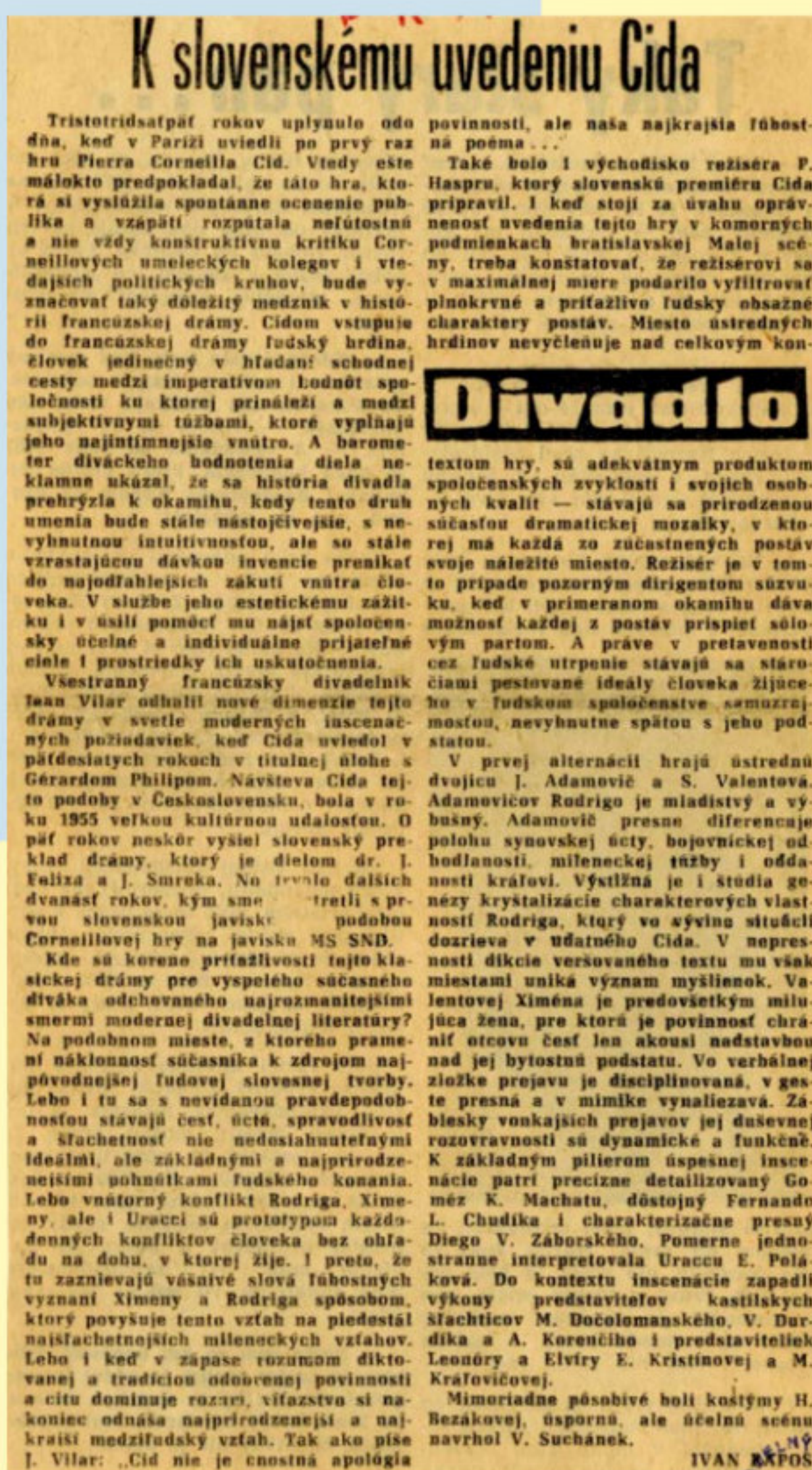
Premiéra: 24. 6. 1972
Réžia: Pavol Haspra
Jozef Adamovič (Don Rodrigo),
Božidara Turzonovová
Fotografia z predstavenia na nádvorí
Radnice počas Bratislavského
kultúrneho leta, 1976

V Hasprovej inscenácii Corneillovho Cida

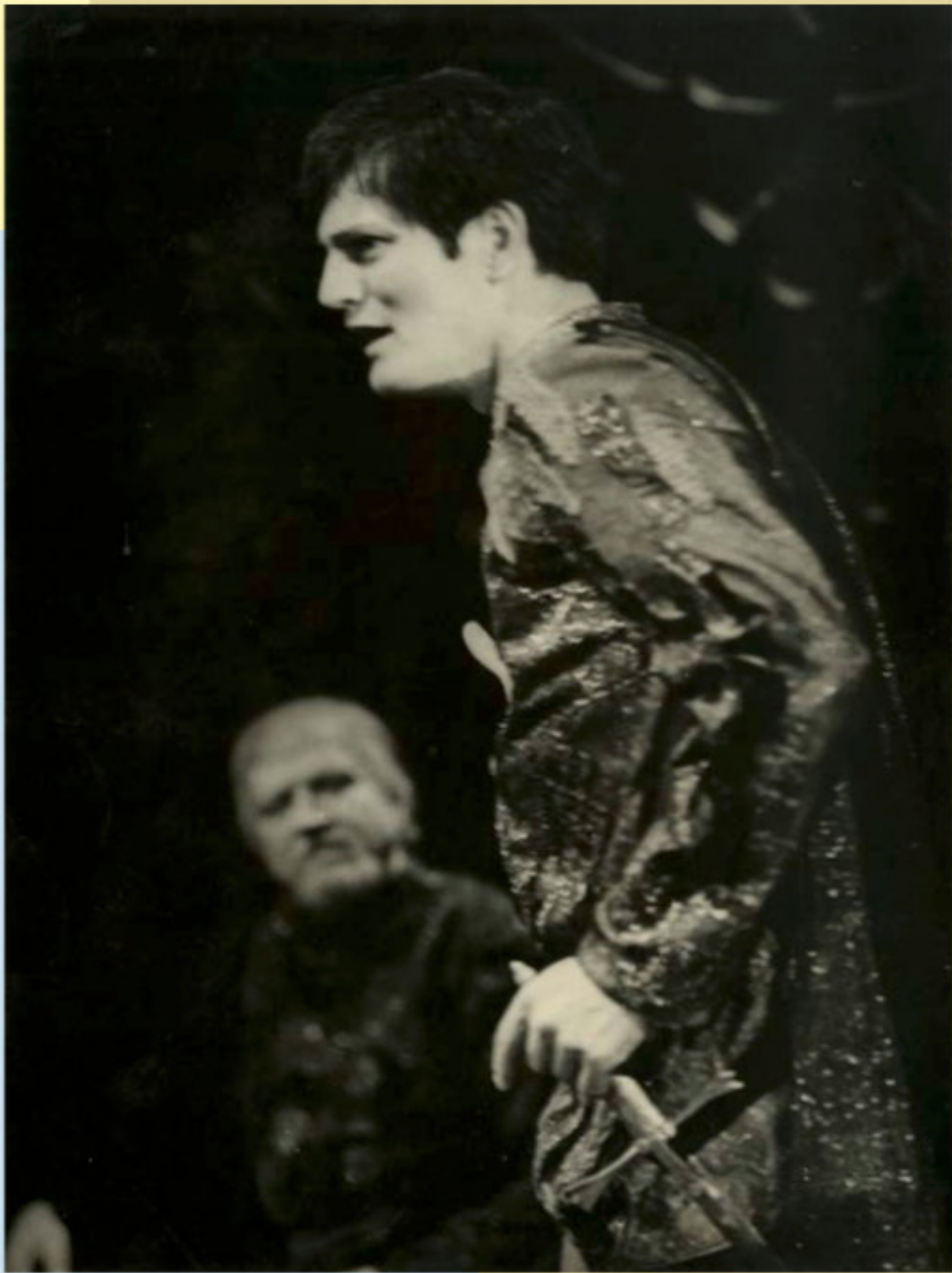
Pierre Corneille: Cid
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 24. 6. 1972
Réžia: Pavol Haspra
Božidara Turzonovová,
Jozef Adamovič (Don Rodrigo)

Pierre Corneille: Cid
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 24. 6. 1972
Réžia: Pavol Haspra
Zdena Gruberová, Viliam Záborský,
Vladimír Dundík st., Ladislav Chudík,
Božidara Turzonovová, Eva Kristínová,
Jozef Adamovič (Don Rodrigo),
Mária Kráľovičová

Pierre Corneille: Cid
Slovenské národné divadlo,
Bratislava

Premiéra: 24. 6. 1972
Réžia: Pavol Haspra
Viliam Záborský,
Jozef Adamovič (Don Rodrigo)

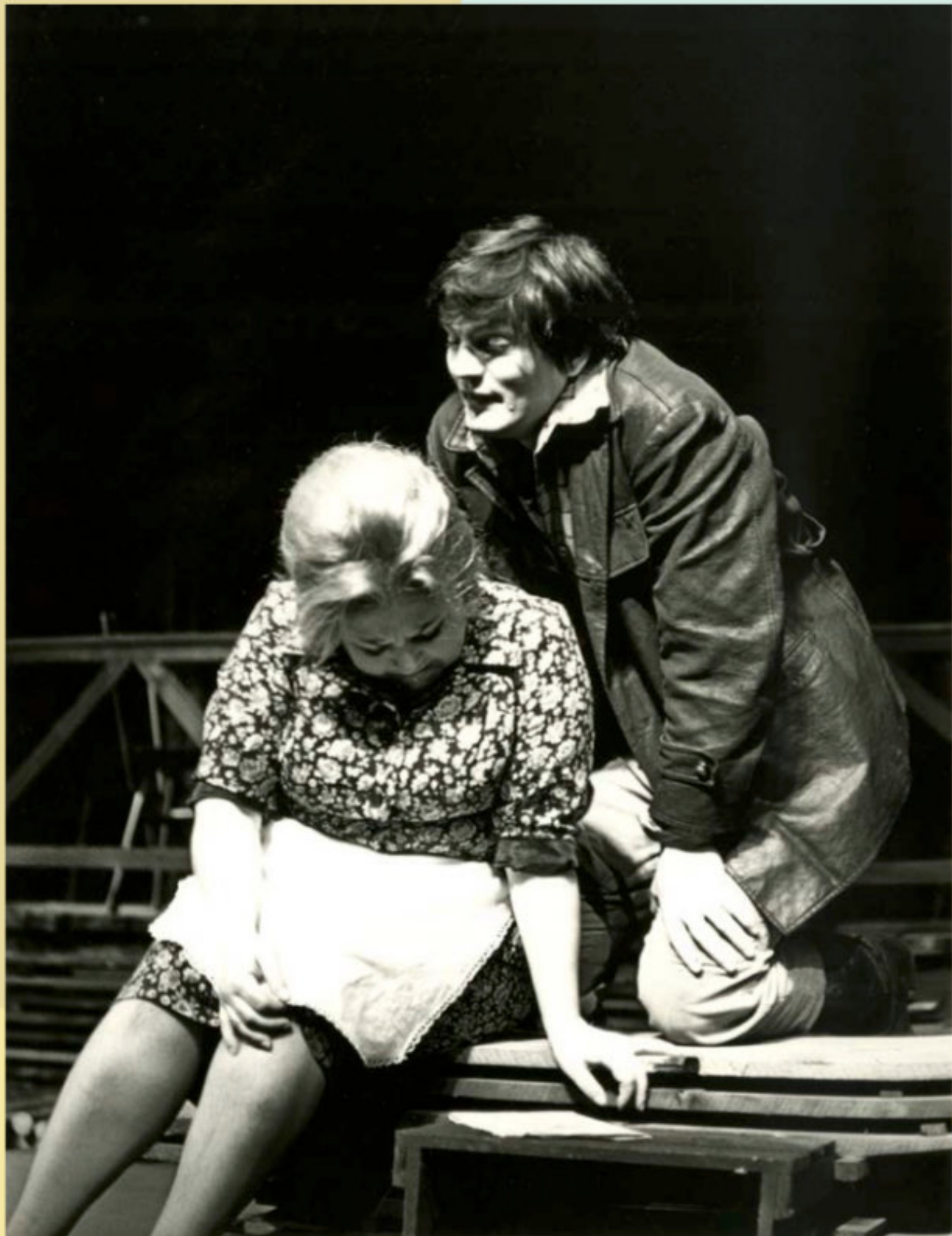
Alexander Vampilov: Jarabica
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 30. 11. 1974
Réžia: Pavol Haspra
Jozef Adamovič (Paška)

Alexander Vampilov: Jarabica
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 30. 11. 1974
Réžia: Pavol Haspra
Zdena Gruberová,
Jozef Adamovič (Paška)

Alexander Vampilov: Jarabica
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 30. 11. 1974
Réžia: Pavol Haspra
Eva Krížiková, Jozef Adamovič (Paška)

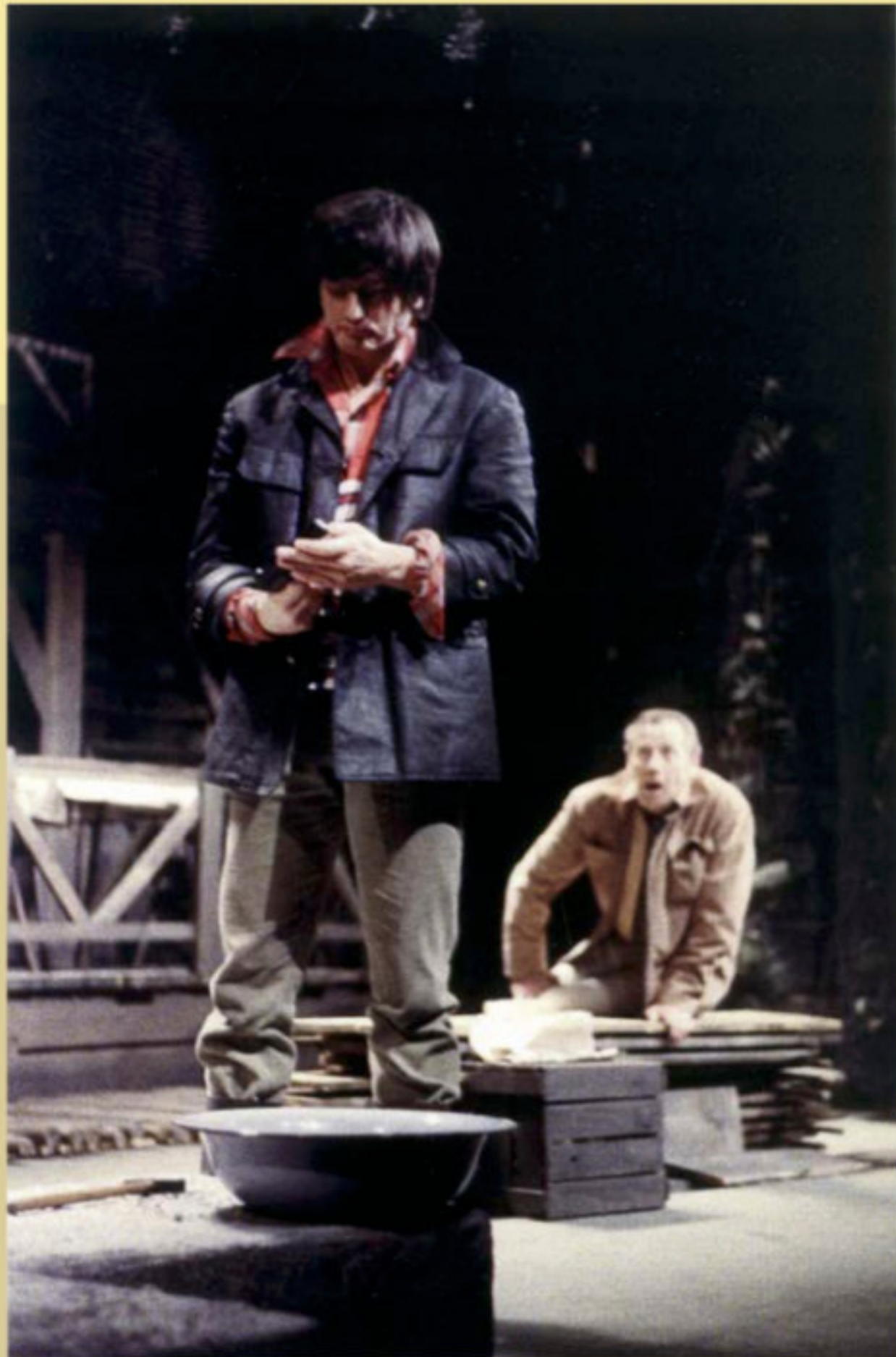
Alexander Vampilov: Jarabica
Slovenské národné divadlo, Bratislava

Premiéra: 30. 11. 1974
Réžia: Pavol Haspra
Jozef Adamovič (Paška),
Soňa Valentová, Eva Krížiková,
Karol Machata, Zdena Gruberová

● SIMONOVU KOMÉDIU Zlatí chlapi, ktorá hrá s veľkým úspechom činohra SND na Malej scéne, našťudovalo aj Divadlo SNP v Martine. Ústredná dvojicu hercov-peteránov tam hrajú zasl. umelec E. Horváth (Al. Lewisa, ktorého v SND predstavuje zasl. umelec L. Chudík) a T. Bogdan (W. Glarka, v bratislavskej inscenácii zasl. umelec M. Gregor), ktorí sú na našej snímke. Snímka J. Barák

V inscenácii Vampilovovej Jarabice

Alexander Vampilov:
Jarabica
Slovenské národné divadlo,
Bratislava

Premiéra: 30. 11. 1974
Réžia: Pavol Haspra
Jozef Adamovič (Paška),
Karol Machata

Najčechovovskejší VAMPILOV

Jarabica sovietskeho dramatika v čino hre SND ● Réžia uchopila predlohu svojky ● Valentová a Machata — najvýraznejšie herecké výkony

V tejto sezóne sme sa zoznámili s ďalšou hrou u nás už dostatočne známeho sovietskeho dramatika A. Vampilova. Činohra SND siahla po jeho poslednej hre Lanského leta v Čulmsku a na scéne DPOH ju uviedla pod názvom Jarabica.

V súvislosti s touto psychologickou drámou sa často pripomína, že je najčechovovskejšou Vampilovovou hrou. Hra naznačuje vo všetkom priamku veľké Čechovovo dielo. Predovšetkým svojím netežkým a navykonštruovaným obrazom zložitosti, neprikrášľovaného, skutočného života, vôňou pravého a neafektovaného človečiny. Jej postavy prežívajú veľké citové, psychologické a intelektuálne nároky, otrasy a katastrofy.

ZMIETAJÚ SA VO VÁSŇACH.

rozporoch, v hlbokých vnútorných konfliktoch a krízach. Zápasia a vyrovnávajú sa s nimi, úspešne i menej úspešne hľadajú a nachádzajú životné východiská. Pravda, Vampilov sa na zápas nepripráva ako nezainteresovaný a neustranný pozorovateľ. Z diela vanie pocit, že postavy a ich osudy nie sú autorovi ľahostajné, že s nimi cíti, že drží palce im a humanisticky aktívne prvkú ich existencie. Hra pripomína Čechova aj v niektorých ďalších súvislostiach: galériou či Čechovovskou šachovnicou hlavných a menších postáv, Čechovovským dramatickým, dejovým podtypom i refrakciou vzájomne zložitú pospeliatých a najmä neopitovaných lásk. Sú, pravda, aj odlišnosti. Nie je tu ono krehké Čechovské, nostalgické, impresionistické ľudum, ani náladová atmosféra poltónov a náznakov. Materiál i výraz Vampilovovej hry sú oveľa konkrétnejšie, presnejšie, jednoznačnejšie, vari aj drsnejšie a neľútostnejšie.

Zdá sa, že režisér P. Haspra vychádzal najmä z týchto odlišností, a to aj napriek tomu, že v SND hru premenovali na Jarabica, naliehavo pripomínajúcu Čechovovu Čajku. Že v hľadátku citujú jednu z centrálnych pasáží tejto Čechovovej hry a v inscenácii sa potom usilujú vyjadriť aj niektoré vonkajšie analógie.

HASPRA ZBYTOČNE „NEČECHOVOVAL“.

ustiloval sa uchopiť predlohu celkom svojsky v zdôrazňovaní i posúvaní istých významových súvislostí i v jej javiskovom ozvláštnení. V ľadovej interpretácii správne zdôrazňoval najmä pozitívne humanizujúce, posolstvo predlohy. V jej žijivom a výrazovom tvarovaní sa realizoval, bytostný charakter Hasprovoho režijného rukopisu najmä mobilizáciou všetkých prostriedkov v záujme maximálnej divadelnej sugestivity a javiskovej exprese. Podriadil im všetko — výtvarný obraz scény i kostýmov, prácu so scénickým svetlom a hudbou, komponovanie mizanscén a situácií, šitie a obrazné, metforické vyjadrenie vyplývajúcich z ideových a dramatických významov, ba i dramaturgické úpravy (presun textových pasáží, dopísanie niektorých replík a domyslenie situácií), ktorými dotváral, dopovedával — i keď niekedy aj diskutabilne — jednotlivé scény i celé dramatické situácie. Aj svetlom a hudbou Haspra dopovedáva, podmaňuje a ilustruje stavy vnútorného rozporenia, svár a vrchol

ných krízových momentov jednotlivých postáv, čím aktivizuje, zvrchovuje a zlyričuje najmä emocionálnu zložku dramatického významu. Prednosťou týchto postupov je potom divadelná plnokrvnosť, ucelenosť a zreteľná kontrastnosť javiskového tvaru. Pravda, druhou stranou mínus Hasprovej javiskovej invencie, pripomínajúcej zavše nespátaný gejzír, bolo neustále strhnutie áskalie prívetkej prebujlosti vonkajších výrazových prostriedkov a extenzívnych postupov namiesto intenzívneho vnútorného prehĺbenia. S charakterom Vampilovovej postavy by vari predsa len korešpondovala väčšia vonkajšia prostota, striedmosť, citlivejšie triedenie i výber výrazových prostriedkov. Platí to napr. o prívetkom konglomeráte hudobnej zložky, ale príklady by sa našli aj v zložkách iných, podstatnejších.

Istý rozpor medzi vonkajším bohatstvom a vnútorným napínaním sa citeľnejšie prejavil totiž aj v hereckej zložke, pretože niektoré postavy sa nepodarilo postihnúť v ich psychologickom bohatosti, úplnej zložitosti, v ich horizontálnom a najmä vertikálnom členení. Ostali ešte

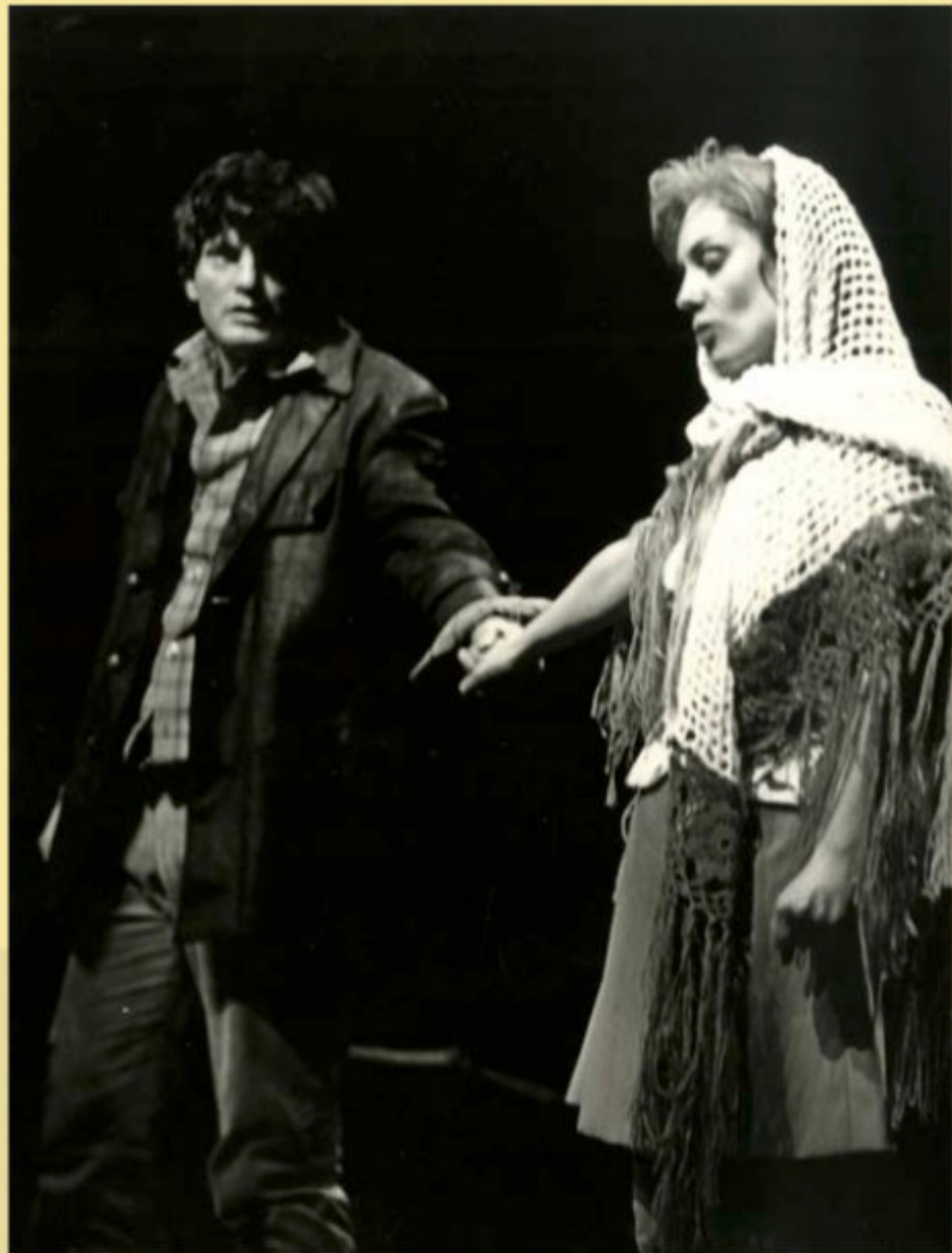
NIETKORÉ HLUCHÉ MIESTA.

rezervy a podližnosti voči vyčerpávajúcej, hlbinej kresbe Vampilovových charakterov aj voči maximálne motivovaným a obsažným vzájomným vzťahom. Viaceré herecké výkony by si žiadali viac precíznosti, konkrétnosti, ale aj viac vrstvnosti, diferencovanosti a plasticosti v kresbe postáv i citlivosti v postihnutí ich vnútornej problematiky. V tomto smere si pámu výraziva odnášajú najmä dva výkony, ktoré obsiahli komplikovanosť, dialektiku i onú režisérom spomínanú dimenziu trojrozmernosti. S Valentová zaujala kreáciu Valentíny podmanivo a pôvabne dievčenským miadom, nie sladkou, vrúcenou a zistou, nie sentimentálnou. Herečka takmer predchovnela krehký výraz je v svojej intenzite schopný uniesť vybojovanú drámu zranenej mlá

dosť, ktorá sa v pretrpanej životnej skúsenosti vykupuje k novému životu. K. Machata vo vonkajších výrazových prostriedkoch síce tlmená, ale vnútorne o to viac intenzívnejšie vykonal v postave Samanova veľký dramatický oblúk zložitých vnútorných stavov od vypráhnutosti rezignácie a bezperspektívnosti cez zaplavujúci príboj citového obrodenia až k pocitu a zburcovaniu aktivity a novej životnej pozitívnosti. Veľkový posun postavy (Vampilov Samanov je tridsaťdvoročný) aj vďaka hereckej osobnosti neobýšajae zvrstvil vzťah postavy k Valentine, pretože ho obohatil o nečakané ozvláštnujúci lyricko-poetický rozmer. Nemožno znova nepríjemnúť Hasprovo nezanedbateľný pedagogický zástoj v súbore. V inscenácii Jarabice ide napr. o odvážne obsadenie E. Krížikovej do postavy Chorošichovovej, najmä však o pozoruhodný výsledok obsadenia J. Adamoviča do postavy Pašku. Hercov celkom úspešný zápas s postavou, smerujúca proti jeho dufaraz zafixovanému typu a naturelu, nepochybne odhalil Adamovičove rezervy i nové zdroje hereckých možností. V nekarikovanej, jednako však aj gogoľovské súvislosti Vampilovovej tvorby pripomínajúcej kreácii Mečektina, precíznosťou a presnosťou charakterkresby zaujal výkon I. Rajaniaka.

JÁN JABORNÍK

Jaborník, Ján.
Najčechovovskejší Vampilov.
In Večerník, 12. 12. 1974

Alexander Vampilov:
Jarabica
Slovenské národné divadlo,
Bratislava

Premiéra: 13. 5. 1961
Réžia: Janko Borodáč
Jozef Adamovič (Paška),
Soňa Valentová

Televízna inscenácia Hájkova žena

Jozef Adamovič,
Božidara Turzonovová

Hry lásky šálivé (1971)
režia Jiří Krejčík

Božidara Turzonovová,
Jozef Adamovič, Miloš Kopecký

Jozef Adamovič vo filme a televízii

Rodinná fotografia z natáčania
Vivat Beňovský! v Rusku

Božidara Turzonovová,
dcéra Andrejka, Jozef Adamovič

Z natáčania filmu Vivat Beňovský!

Z televízneho filmového seriálu
Vivat Beňovský! s Emiliou Vášáryovou